

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія економіки та управління

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни «Облік у банках»
вибірковий компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Облік і аудит

За темою № 8 - Облік операцій з цінними паперами

Харків 2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 23.09.21 № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу Харківського
національного університету
внутрішніх справ
Протокол від 22.09.21 № 2

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 22.09.21 № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії економіки та управління, протокол від 31.08.21 № 1

Розробники: викладач циклової комісії економіки та управління, к.е.н., спеціаліст вищої категорії, викладач - методист, Пушкар О. І.

Рецензенти:

1. Голова циклової комісії економіки та управління КЛК ХНУВС, к.е.н., спеціаліст вищої категорії, викладач – методист Цимбалістова О.А.
2. Професор кафедри логістики НАУ, доктор економічних наук, професор, експерт Українського логістичного альянсу (УЛА) Смерічевська С.В.

План лекцій:

1. Облік цінних паперів у торговому портфелі банку
2. Облік боргових цінних паперів
3. Нарахування доходів за борговими цінними паперами

Рекомендована література:

Основна:

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000р. №2121-III
2. Волкова І.А. Бухгалтерський облік у банках: Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2011
3. Медвідь Л.Г., Форостяк І.В. Облік в банках: Посібник. – Магнолія 2006, 2015

Додаткова:

4. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006р. №3480-IV
5. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 16.12.1997р. №723-97-ВР
6. Інструкція про ведення касових операцій банками в Україні, затверджена Постановою Правління НБУ від 01.06.2011р. №174
7. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами в банках України, затверджена Постановою Правління НБУ від 03.10.2005р. №358
8. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій в іноземній валюті та банківських металах у банках України, затверджена Постановою Правління НБУ від 17.11.2004р. №555
9. Інструкція з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України, затверджена Постановою Правління НБУ від 20.12.2005р. №480
10. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затверджена Постановою Правління НБУ від 17.06.2004р. №280
11. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з похідними фінансовими інструментами в банках України, затверджена Постановою Правління НБУ від 31.08.2007р. №309
12. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах, затверджена Постановою Правління НБУ від 12.11.2003р. №492
13. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена Постановою Правління НБУ від 21.01.2004р. №22

14. Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України, затверджене Постановою Правління НБУ від 30.12.1998р. №566

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

15. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/a#Find>

16. Всеукраїнська професійна газета «Все про бухгалтерський облік». Режим доступу:

<http://www.vobu.com.ua/ukr>

17. Видавнича група «Баланс клуб». Режим доступу: <https://balance.ua/ua/news/>

Текст лекції:

1. Облік цінних паперів у торговому портфелі банку

В умовах конкуренції банки змушені вишукувати ефективні шляхи збільшення прибутку, а відтак, і обсягів капіталу. Операції з цінними паперами за умови вигідних фінансових вкладень є досить прибутковими.

Відповідно до Законів України «Про банки і банківську діяльність» та «Про цінні папери та фондову біржу» банкам надано право проводити широкий обсяг операцій з цінними паперами.

Насамперед виокремлюються операції з випуску та обігу цінних паперів. Досить поширеною є комісійна та комерційна діяльність з цінними паперами, як, скажімо, торгівля ними за рахунок третіх осіб; розміщення цінних паперів третіх осіб. За останні роки значно розширено обсяги надання послуг клієнтам за операціями з цінними паперами. Суттєвого поширення набули такі види послуг, як купівля та продаж муніципальних та корпоративних зобов'язань, векселів, купівля-продаж ощадних сертифікатів. Окремі банки, отримавши дозвіл Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, виконують функції зберігача цінних паперів юридичних та фізичних осіб, тобто надають такі послуги, як відкриття рахунків депо, приймають на зберігання всі види цінних паперів у документарній формі та у вигляді записів за рахунками депо, ведуть облік застави цінних паперів, реєструють перехід права власності на цінні папери, обіг яких банк-зберігач обслуговує на підставі розпорядження клієнта.

За формою випуску цінні папери поділяють на такі види:

- цінні папери в документарній (паперовій) формі;
- цінні папери у вигляді електронних записів на депо-рахунках (бездокументарна форма).

За видами сплати доходу цінні папери поділяють на дві категорії:

- цінні папери з визначеним прибутком, які:

- а) дають процентний дохід (купонні цінні папери);
- б) не дають процентного доходу (цінні папери з нульовим купоном);
- цінні папери з невизначеним прибутком (акції та цінні папери, що засвідчують право на паї).

Відповідно до Закону України «Про цінні папери та фондову біржу» в Україні можуть випускатися та обертатися такі види цінних паперів:

- акції;
- облігації внутрішніх державних і місцевих позик;
- облігації підприємств, казначейські зобов'язання, ощадні сертифікати, векселі, приватизаційні папери.

Облік прав власності за *цінними паперами, що випущені у формі записів* на рахунках у системі електронного обігу цінних паперів, здійснюється у кількісному вираженні на спеціальних рахунках депо поза балансом.

Порядок обліку прав власності за *державними цінними паперами*, що знаходяться у депозитарії Національного банку України, визначений Положенням «Про порядок бухгалтерського та депозитарного обліку розміщення, обігу, сплати процентів та погашення облігацій внутрішньої державної позики в банківських установах.

Придбані для продажу *акції з невизначеним прибутком* обліковуються за первісною вартістю за балансовими рахунками групи 310 «Акції та інші ЦП з нефіксованим прибутком у портфелі банку на продаж», а саме:

№ 3102 Акції та інші ЦП з нефіксованим прибутком у портфелі банку на продаж, які випущені банками;

№ 3103 Акції та інші ЦП з нефіксованим прибутком у портфелі банку на продаж, які випущені фінансовими (небанківськими) установами;

№ 3105 Інші акції та ЦП з нефіксованим прибутком у портфелі банку на продаж.

За назвами наведених балансових рахунків виокремлюються досить великі групи емітентів ЦП, проте для створення повного уявлення про здійснену операцію комерційний банк широко застосовує загальні параметри аналітичного обліку щодо кожної операції з ЦП, а інформація особових рахунків щодо емітентів акцій, термінів випуску, погашення тощо сприяє формуванню необхідної бази даних для потреб звітності за операціями з ЦП.

Первісна вартість придбаних акцій у майбутніх періодах, як правило, не відповідає їх ринковій вартості. Саме тому, зважаючи на принцип обережності, балансова вартість портфеля акцій на продаж коригується за *правилом нижчої вартості*.

Суть даного правила полягає в тому, що наприкінці кожного місяця балансова вартість ЦП порівнюється з їх ринковою вартістю, та в разі її зниження створюється спеціальний резерв під нереалізований збиток.

Спеціальний резерв обліковується за балансовим рахунком № 3190 «Резерв під знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж». При оцінці портфеля акцій на продаж доцільно зменшити їх ринкову вартість на суму можливих витрат, що, як правило, виникають в процесі продажу акцій. Йдеться

про комісійну винагороду за брокерські, юридичні, консультаційні послуги, про сплату біржових зборів та держмита.

При перевищенні ринкової вартості акцій над їх балансовою вартістю виникає можливість отримувати прибуток (в разі їх продажу). Отже, за принципом обережності бухгалтерський запис на збільшення вартості не проводиться.

Якщо *портфель акцій* на продаж включає пакети різних емітентів, то правило нижчої вартості застосовують щодо кожної окремої складової частини портфеля, тобто взаємна компенсація між нереалізованими прибутками та збитками від різних пакетів акцій не проводиться.

Відрахування до резервів під знецінення акцій на продаж є витратною статтею у фінансовому обліку, а рахунки резервів, як і за кредитними операціями, є контрактивними до балансових рахунків, за якими обліковуються акції на продаж.

Доходи банку можуть виникати внаслідок *продажу акцій за ціною, що перевищує балансову вартість*. У протилежному разі банк отримає збитки. Результат від продажу акцій обліковується за активно-пасивним рахунком № 6203 «Результат від торгівлі цінними паперами на продаж». За кредитом рахунку обліковується позитивний результат (прибуток), а за дебетом — негативний (збиток).

У кінцевому разі залишок за рахунком № 6203, до певної міри, спричинятиме зміни обсягу капіталу банку.

Окрім можливого прибутку від операцій з продажу акцій, комерційні банки сподіваються на отримання від емітентів *дивідендного доходу*, що обліковується за рахунком № 6300 «Дивідендний дохід за акціями та іншими вкладеннями».

2. Облік боргових цінних паперів

Портфель цінних паперів банку на продаж в основному формується за рахунок придбаних акцій. За останній час досить поширеною є тенденція щодо поповнення портфеля цінних паперів на продаж за рахунок придбаних боргових цінних паперів.

При віднесенні цінних паперів до портфеля на продаж враховують такі чинники:

- мета придбання - на продаж;
- фактичний період зберігання - до одного календарного року;
- наявність сформованого активного фондового ринку цінних паперів, що придбаваються з метою продажу.

Боргові цінні папери можуть випускатися:

- центральними та місцевими органами державного управління;
- банками;
- юридичними особами.

Досить великий обсяг боргових цінних паперів рефінансується Національним банком (облік ведеться за спеціальними вказівками НБУ).

За балансом комерційних банків боргові цінні папери у портфелі банку на продаж обліковуються за рахунками 310 групи, а саме:

№ 3110 Боргові цінні папери центральних органів державного управління у портфелі на продаж;

№ 3111 Боргові цінні папери місцевих органів державного управління у портфелі банку на продаж;

№ 3112 Боргові цінні папери, випущені банками, в портфелі банку на продаж;

№ 3113 Боргові цінні папери, випущені фінансовими (небанківськими) установами, в портфелі банку на продаж.

№ 3114 Боргові цінні папери, випущені підприємствами, в портфелі банку на продаж.

За цими рахунками боргові ЦП обліковуються за вартістю їх придбання, але в кінці кожного місяця переобліковуються за правилом нижчої вартості.

Варто підкреслити, що синтетичний облік операцій з борговими цінними паперами забезпечує лише зведену інформацію щодо їх обсягу у портфелі банку на продаж. Тому за багатьма позиціями, які знаходять відображення у фінансовій звітності банку, інформація формується на рівні аналітичного обліку. Основним регістром саме аналітичного обліку є особові рахунки, що ведуться у розрізі емітентів.

Що ж до синтетичного обліку на балансових рахунках, то окремі елементи його організації безпосередньо пов'язані з економічним змістом боргових ЦП, за якими емітент несе зобов'язання повернути у визначений термін кошти, інвестовані в його діяльність, та сплатити дохід або надати певні майнові права (за винятком прав на участь в управлінні діяльністю емітента).

Саме тому боргові цінні папери, як правило, придбаваються зі знижкою (дисконтом) або з надбавкою (премією).

Дисконт є різницею між вартістю погашення боргових цінних паперів та вартістю їх придбання, отже, за дисконтними ЦП вартість придбання є нижчою від вартості погашення.

Премія - це перевищення вартості придбання ЦП над вартістю їх погашення.

Номінальна вартість боргових ЦП зазначається безпосередньо на бланку ЦП.

Такий підхід передбачає особливу умову обліку боргових ЦП, а саме: обліковуються вони у розрізі кожної складової частини цінного паперу:

- номінальної вартості;
- дисконту;
- премії.

Номінальна вартість обліковується, як вже зазначалось, за рахунками 311 групи, які наведені вище. Але за цією групою обліковуються також інші складові за такими рахунками:

№ 3116 Неамортизований дисконт за борговими цінними паперами у портфелі банку на продаж

№ 3117 Неамортизована премія за борговими цінними паперами у портфелі банку на продаж.

Емітент боргових цінних паперів зобов'язаний сплатити їх покупцеві процентний дохід. Щомісячно за принципом нарахування банк, який обліковує боргові ЦП, проводить за своїм обліком нарахування доходів, сума яких заноситься до рахунків бухгалтерським проведенням:

Д-т 3118 Нараховані доходи за борговими цінними паперами в портфелі банку на продаж

К-т 6052 Процентні доходи за іншими цінними паперами в портфелі банку на продаж.

Якщо процентні доходи нараховуються щомісячно, а сплачуються при настанні термінів їх погашення, то дисконт та премія повинні бути амортизовані впродовж терміну від дати придбання до дати погашення.

У випадку продажу боргових ЦП до дати погашення покупець крім вартості продажу сплачує продавцю ще й суму нарахованих процентів, оскільки нараховані проценти при погашенні даного ЦП отримає від емітента новий власник.

Нарахування амортизації як дисконту, так і премії проводиться записами за рахунком № 6052 «Процентні доходи за іншими цінними паперами у портфелі банку на продаж». Причому, сума амортизації дисконту відображається за кредитом, а сума амортизації премії за дебетом зазначеного рахунку № 6052

- при амортизації дисконту

Д-т 3116 Неамортизований дисконт за борговими цінними паперами у портфелі банку на продаж

К-т 6052 Процентні доходи за іншими цінними паперами в портфелі банку на продаж;

- при амортизації премії

Д-т 6052 Процентні доходи за іншими цінними паперами в портфелі банку на продаж

К-т 3117 Неамортизована премія за борговими цінними паперами у портфелі банку на продаж.

По суті, ці бухгалтерські записи свідчать, що амортизація дисконту для банку є доходною операцією, а амортизація премії - витратною. Результат від продажу боргових цінних паперів відображається за активно-пасивним рахунком № 6203 «Результат від торгівлі цінними паперами на продаж».

3. Нарахування доходів за борговими цінними паперами

Боргові цінні папери, які придбані з наміром зберігання на термін, що перевищує календарний рік, обліковуються як цінні папери у портфелі банку на

інвестиції за балансовими рахунками 321 групи «Боргові цінні папери в портфелі банку на інвестиції», а саме:

№ 3210 Боргові цінні папери центральних органів державного управління в портфелі банку на інвестиції;

№ 3211 Боргові цінні папери місцевих органів державного управління в портфелі банку на інвестиції;

№ 3212 Боргові цінні папери, випущені банками, в портфелі банку на інвестиції;

№ 3213 Боргові цінні папери, випущені фінансовими (небанківськими) установами, в портфелі банку на інвестиції;

№ 3214 Боргові цінні папери, випущені нефінансовими підприємствами, в портфелі банку на інвестиції.

За наведеними рахунками боргові цінні папери обліковуються за номінальною вартістю та враховуються банком до дати погашення незалежно від того, який період залишився до цієї дати.

Боргові ЦП можуть бути придбані за номіналом з надбавкою (премією) та знижкою (дисконтом). Продаж цінних паперів з надбавкою або знижкою залежить від того, яке співвідношення склалося між офіційно встановленою процентною ставкою (у день їх випуску) та ринковою. Продаються ЦП з дисконтом у разі, коли ринкова ставка вища за офіційно встановлену, а з премією - коли ринкова ставка нижча за офіційно встановлену.

Сплативши продавцеві за боргові папери ціну, що нижча від номінальної вартості, банк-покупець придбаває їх з дисконтом і навпаки - з премією.

Неамортизований дисконт та премію за борговими цінними паперами банк-покупець обліковує за рахунками:

№ 3216 Неамортизований дисконт за борговими ЦП у портфелі банку на інвестиції.

Цей рахунок є контрактивним до всіх рахунків 321 групи, за якими обліковується номінал ЦП.

№ 3217 Неамортизована премія за борговими ЦП у портфелі банку на інвестиції.

Щомісячно банк-покупець боргових цінних паперів проводить операцію з нарахування амортизації дисконту та премії, що обліковуються за рахунками №№ 3216, 3217, а також нарахування доходів, для обліку яких Планом рахунків передбачено рахунки:

№ 3218 Нараховані доходи за борговими цінними паперами у портфелі банку на інвестиції;

№ 3219 Прострочені нараховані доходи за борговими цінними паперами у портфелі банку на інвестиції.

Для відшкодування можливих втрат при зниженні протягом року ринкової ціни інвестиційних цінних паперів у кінці року створюється резерв під їх знецінення, що в обліку відображається записом:

Д-т 7704 Відрахування до резерву під знецінення цінних паперів на інвестиції

К-т 3290 Резерв під знецінення цінних паперів на інвестиції.

Перевищення оціночної вартості ЦП над їх балансовою вартістю бухгалтерським проведенням не супроводжується. Сума зменшення резерву внаслідок підвищення вартості цінних паперів, за якими було створено резерв, супроводжується проведенням:

Д-т 3290 Резерв під знецінення цінних паперів у портфелі банку на інвестиції

К-т 7704 Відрахування в резерв під знецінення цінних паперів на інвестиції.

Запис операції по створенню резервів за борговими цінними паперами аналогічний записам за цією ж операцією щодо акцій та інших вкладень з нефіксованим прибутком у портфелі банку на інвестиції. Разом з тим, за операціями, що обліковуються за групою 320 плану рахунків, не може бути прострочених нарахованих доходів, оскільки дохід визначається як дивіденди, що оголошуються компанією-емітентом. За борговими цінними паперами у портфелі банку на інвестиції суми прострочених нарахованих доходів можуть визнаватися банками сумнівними.

Нарахування процентів за купонними цінними паперами (КЦП) з визначеним прибутком у вигляді встановленого процента або зі змінною процентною ставкою, що складається на ринку цінних паперів на будь-яку дату, здійснюється щомісячно за процентною ставкою купона, починаючи з дати їх придбання, про що в обліку проводиться запис:

Д-т 3218 Нараховані доходи за борговими ЦП в портфелі банку на інвестиції

К-т 6053 Процентні доходи за іншими цінними паперами в портфелі банку на інвестиції.

Окрім нарахованих доходів, рахунок № 6053 призначений для щомісячного відображення суми амортизації дисконту та премії. Величина амортизації дисконту (премії) за період розраховується за **методом прямої процентної ставки** (цей метод ще називають рівномірним) або за методом ефективної процентної ставки (ринкової ставки на дату придбання).

Рівномірний метод передбачає, що залишок неамортизованого дисконту (премії) на день погашення цінного паперу буде нульовим. При застосуванні методу ефективної процентної ставки величина амортизації за кожний період визначається шляхом множення поточної балансової вартості ЦП на його ринкову ставку за вирахуванням суми нарахованих процентів за офіційно встановленою ставкою. Застосування цього методу уможливорює оцінити за кожний період:

- величину процентних доходів;
- ринкову вартість даного виду цінних паперів.

При придбанні цінного паперу з премією в обліку здійснюється запис:

Д-т Відповідні рахунки групи 321 Боргові цінні папери в портфелі банку на інвестиції

Д-т 3217 Неамортизована премія за борговими цінними паперами в портфелі банку на інвестиції

К-т 1200 Кореспондентський рахунок в НБУ.

Отже, балансова вартість інвестиційних боргових цінних паперів буде визначатись шляхом приєднання до номіналу цінного паперу залишку премії (рахунок 3217) або навпаки - шляхом вирахування дисконту (3216).

Амортизація дисконту збільшує суму процентних доходів, а амортизація премії - зменшує.

Облік довгострокових інвестицій у цінні папери ведеться з таким припущенням, що вони будуть зберігатися до дати погашення, що, однак, не виключає можливість їх реалізації раніше. Банк-інвестор може також придбати інвестиційні цінні папери у період між датами сплати процентів. У цьому разі він зобов'язаний відшкодувати продавцеві суму нарахованих процентів, починаючи з останньої дати сплати до дати купівлі. Однак на дату наступної сплати процентів новий власник отримає їх повну суму за весь період між датами сплати, незалежно від дати придбання.

Позитивний результат від продажу цінних паперів на інвестиції, вкладень в асоційовані і дочірні компанії, що виникає між ціною продажу та балансовою вартістю (що визначається з урахуванням сум амортизації премії та дисконту) відображається за рахунком № 6394, а негативний - за рахунком № 7394.

Інколи банки мають потребу перевести інвестиційні цінні папери у цінні папери на продаж. Можна зазначити зміни у намірах інвестора щодо даного виду ЦП. Переводяться цінні папери за ринковою вартістю і надалі вони обліковуються як на продаж. При зменшенні їх ціни на різницю між балансовою вартістю та ринковою вартістю створюється резерв у день переведення. Отриманий прибуток при реалізації (продажу) ЦП відображається за рахунком № 6203 «Результат від торгівлі цінними паперами на продаж».

При переведенні цінних паперів з портфеля на продаж до інвестиційного портфеля операція в обліку відображається за ціною на день переведення в порядку продажу цінних паперів. Отриманий результат обліковується за рахунком № 6203 «Результат від торгівлі цінними паперами на продаж» як прибуток чи збиток.

Операції з купівлі (продажу) ЦП показуються в бухгалтерському обліку за датою операції (датою укладення угоди), тобто в день виникнення прав (активів) або зобов'язань (пасивів) незалежно від дати руху коштів (дати розрахунку) за цією операцією або дати валютування (зміни прав власності на цінні папери).

При незбігу дати передачі права власності з датою укладення угоди, зобов'язання щодо купівлі-продажу ЦП за датою угоди обліковуються за позабалансовими рахунками відповідно до первинних документів — угод, звітів дилерів тощо.

Облік зобов'язань та вимог за угодами з ЦП за датою операції проводиться за позабалансовими рахунками групи 935 «Активи до отримання» та 936 «Активи до відсилання» з дати укладення угоди до дати валютування.

Починаючи з дати валютування необхідно виконувати операції з нарахування доходів (або витрат) за цими цінними паперами.

До боргових цінних паперів, що обліковуються у портфелі на продаж та на інвестиції, належать векселі та ощадні сертифікати. Далі необхідно розглянути порядок обліку операцій банку з власними борговими зобов'язаннями, тобто з векселями та ощадними сертифікатами.

Основною метою випуску банківських векселів є формування оптимальної структури ресурсної бази банку за рахунок альтернативних джерел надходження коштів. Оптимізація структури ресурсної бази досягається шляхом підвищення питомої ваги строкових зобов'язань, векселів, зокрема, які є ліквідними і привабливими для інвесторів фондовими інструментами. Окрім цього, емісія банківських векселів сприяє розширенню спектру надійних фондових інструментів.

Банк, що є емітентом векселя, засвідчує безумовне грошове зобов'язання сплати після настання терміну визначеної суми грошей власнику векселя (векселедержателю). Векселі можуть бути прості та переказні. Як загалом боргові цінні папери інших емітентів, банк-емітент може продавати власні боргові зобов'язання (векселі) за номіналом зі знижкою (дисконтом) або з надбавкою (премією). Тому облік здійснюється за кожною складовою векселя окремо за такими балансовими рахунками.

№ 3300 Прості векселі, емітовані банком;

№ 3306 Неамортизований дисконт за цінними паперами власного боргу, емітованими банками;

№ 3307 Неамортизована премія за борговими цінними паперами власного боргу, емітованими банком.

Підставою для оформлення банківського векселя є:

- угода купівлі-продажу векселя
- документ, що підтверджує факт зарахування на кореспондентський рахунок банку суми, визначеної угодою.

Аналітичний облік емітованих банком векселів ведеться в автоматизованому режимі або у спеціальному журналі за такою формою:

	Назва ремітента	МФО банку	№ проданого векселя	Номінальна сума векселя	Дата продажу	Дата погашення	Процент за векселем
--	--------------------	--------------	------------------------	----------------------------	-----------------	-------------------	---------------------------

Облік операцій, пов'язаних з емісією векселів, оформляється сукупністю таких бухгалтерських проведення.

- Оприбуткування бланків векселів:

Д-т 9820 Бланки цінних паперів

К-т 9910 Контррахунки до рахунків 96—98 групи.

- Продаж векселя за номінальною вартістю:

Д-т 1001 Банкноти та монета в касі банку

або Д-т 1200 Кореспондентський рахунок в НБУ

або Д-т Поточний рахунок контрагента

К-т 3300 Прості векселі, емітовані банком.

- Використано бланки векселів:

Д-т 9910 Контррахунок

К-т 9820 Бланки цінних паперів.

- Продаж векселя з премією:

Д-т 1001 Банкноти та монета в касі банку

або Д-т 1200 Кореспондентський рахунок в НБУ

або Д-т Поточний рахунок контрагента

К-т 3300 Прості векселі, емітовані банком

К-т 3307 Неамортизована премія за борговими цінними паперами власного боргу, емітованими банком.

- Щомісячна амортизація премії:

Д-т 3307 Неамортизована премія за борговими цінними паперами власного боргу, емітованими банком

К-т 7050 Процентні витрати за ЦП власного боргу, які емітовані банком, крім ощадних сертифікатів.

- Продаж векселя з дисконтом:

Д-т 1001 Банкноти та монета в касі банку

або Д-т 1200 Кореспондентський рахунок в НБУ

або Д-т Поточний рахунок клієнта

Д-т 3306 Неамортизований дисконт за цінними паперами власного боргу, емітованими банком

К-т 3300 Прості векселі, емітовані банком.

В усіх випадках при реалізації векселів проводиться бухгалтерський запис щодо списання використаних бланків векселів.

Д-т 9910 Контррахунок

К-т 9820 Бланки цінних паперів.

- Щомісячна амортизація дисконту:

Д-т 7050 Процентні витрати за цінними паперами власного боргу, які емітовані банком, крім ощадних сертифікатів

К-т 3306 Неамортизований дисконт за цінними паперами власного боргу, емітованими банком.

- Щомісячне нарахування процентів за векселем з обумовленим процентом:

Д-т 7050 Процентні витрати за цінними паперами власного боргу, які емітовані банком

К-т 3308 Нараховані витрати за цінними паперами власного боргу, емітованими банками.

- Погашення банком векселів, виданих в процесі вексельного кредитування:

Д-т 3300

К-т 1001 (1200 або поточний рахунок клієнта)

Одночасно Д-т 9812

К-т 9910

Дохід за ощадними сертифікатами виплачується за умови пред'явлення їх для оплати у банк, що є їх емітентом.

У разі, якщо власник сертифіката вимагає повернення депонованих коштів за строковим сертифікатом раніше зазначеного в ньому строку, то йому виплачується знижений процент, рівень якого визначається на договірних умовах при внесенні депозиту.

Облік ощадних (депозитних) сертифікатів, емітованих банком здійснюється за балансовим рахунком № 3320 «Ощадні (депозитні) сертифікати, емітовані банком».

Нарахування витрат проводиться щомісячно з відображенням сум за рахунком № 3328 «Нараховані витрати за ощадними (депозитними) сертифікатами, емітованими банком».

Ці зміни означають, що облік за даним видом боргових цінних паперів здійснюється в розрізі складових, тобто номіналу, дисконту, премії. Такий порядок, як уже зазначалося, характерний для обліку інших типів цінних паперів, що придбані банком у портфель на продаж та на інвестиції.